

Riktlinjer

Styrdokument

Riktlinjer för miljöarbetet

Antaget av: Kommunfullmäktige
Datum: 2022-10-27 § 223
Gäller från och med: 2022-10-27
Ansvar uppföljning/uppdatering: Kanslichef

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Våra styrdokument

[Normerande]

Policy - Vår hållning, övergripande

Riktlinjer - Rekommenderade sätt att agera

Regler - Absoluta gränser och ska-krav

[Aktiverande]

Strategi - Avgörande vägval och strategiområden från fullmäktigeberedningar

Program - Avgörande vägval och programområden från andra än fullmäktigeberedningar

Plan - Uppdrag, tidsram och ansvar

Innehåll

1	Bakgrund.....	4
2	Syfte.....	4
3	Några viktiga begrepp.....	4
4	Övergripande styrdokument.....	5
5	Miljöledningssystem	7
6	Övergripande arbetsätt.....	7
7	Organisation och ansvar	8

1 Bakgrund

Ulricehamns kommun har antagit en strategi för miljöarbetet och en miljöpolicy. Idag är fokus i miljöarbetet att skapa en hållbar utveckling där människors hälsa och välbefinnande säkerställs. Det innebär att vår ambition ska vara att till nästa generation lämna över en kommun där de stora miljöfrågorna är lösta på ett sådant sätt att framtida generationers möjligheter att tillgodose sina behov inte äventyras. Miljöfrågornas komplexitet innebär att det behövs kompetens från olika delar av verksamheten och tvärasektoriellt samarbete och samordning för att arbetet ska nå framgång.

2 Syfte

Riktlinjernas syfte är att ge de yttre ramarna för miljöarbetet i kommunen samt beskriva hur det tvärasektoriella miljöarbetet är organiserat och vilket ansvar olika delar av organisationen har i miljöarbetet.

3 Några viktiga begrepp

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett viktigt begrepp för kommunens långsiktiga planering. Social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet är lika viktiga och ömsesidigt beroende av varandra. Begreppet ”Hållbar utveckling” formulerades 1987 av den så kallade Brundtland-kommissionen som på uppdrag av FN tagit fram rapporten ”Vår gemensamma framtid”. I denna redogjorde man för sambandet mellan ekonomisk utveckling och miljöförstöring. Här sägs att hållbar utveckling innebär "att utvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov".

Miljöledningssystem

Ett miljöledningssystem är ett verktyg för att effektivisera och rationalisera miljöarbetet inom en organisation, etc. Syftet är att styra och dokumenterat minska miljöpåverkan från organisationen. Miljöledningssystem bygger på en process innehållande planering, genomförande, uppföljning samt åtgärder för kontinuerlig förbättring.

Ekonomisk hållbarhet

Att långsiktigt hushålla med mänskliga och materiella resurser för att uppnå ett hållbart samhälle.

Social hållbarhet

Att långsiktigt bygga ett stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls.

Ekologisk hållbarhet

Att långsiktigt bevara vattnens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga och att minska påverkan på naturen och människans hälsa inom ramarna för de planetära gränserna.

Ekosystemtjänster

Är tjänster från naturens ekosystem som bidrar till vårt välbefinnande och förutsättningarna för vår existens. Det handlar om vanliga tjänster som till exempel att rena vatten, reglera klimat och pollinera växter. Vi människor får nyttan antingen direkt, som när växter producerar syre, eller genom en insats, som när vi bedriver jordbruk som ger livsmedel.

Förnyelsebara resurser

Förnyelsebara resurser är den typ av råvaruresurser som naturen återskapar inom överskådlig tid. Motsatsen är ändliga resurser som förvisso även de kommer att återskapas på nytt men det tar mycket lång tid, ofta miljontals år. Flödesresurser är resurser som flödar på jorden oberoende av nyttjandet, exempel på sådana är sol och vind.

4 Övergripande styrdokument

Internationella styrdokument

Agenda 2030 består av 17 övergripande globala utvecklingsmål och 169 delmål. Den ekologiska hållbarheten utgör den basala dimensionen av målen, Biosphere-målen i figur 1. Detta är de så kallade planetära gränserna. Dessa gränser sätter ramarna för de övriga dimensionerna, social (Society) och ekonomisk (Economy) hållbarhet (se figur 1). De 17 övergripande målen är länkade till varandra men, när vi inte målen inom dimensionen ekologisk hållbarhet (Biosphere), utan överskrider de planetära gränserna, blir det omöjligt att uppfylla målen om social och ekonomisk hållbarhet. Därför utgör Agenda 2030 ett viktigt internationellt ramverk för kommunens miljöarbete. Viktiga områden för kommunens miljöarbete som ingår i den ekologiska hållbarheten är till exempel a) bekämpa klimatförändringen, b) skydda, återställa och främja hållbart nyttjande av ekosystemen, c) hejda förlust av biologisk mångfald och d)

säkerställa rent vatten. Miljöarbetet har också kopplingar till de andra dimensionerna till exempel att miljöåtgärderna ska vara rättvisa, den sociala dimensionen, och att konsumtion ska vara hållbar, den ekonomiska dimensionen.

Utöver Agenda 2030 påverkas kommunens miljöarbete indirekt av internationella styrdokument och överenskommelser från EU eller FN.

Nationella styrdokument

Sveriges riksdag har fastställt ett generationsmål och 16 miljökvalitetsmål. Kommunerna har, med sitt ansvar för lokal utveckling och en god livsmiljö, stora möjligheter att styra miljöutvecklingen genom fysisk planering av mark, vatten och bebyggd miljö. Utöver de nationella miljömålen påverkas kommunen av nationella lagar och styrdokument till exempel av nationella handlingsplaner.

Regionala styrdokument

Västra Götaland har utifrån de nationella miljömålen beslutat om regionala miljömål. De regionala miljömålen är levande, vilket innebär att de kommer att revideras och uppdateras med jämna mellanrum, till exempel antogs tilläggs mål 2015.

Aktuella lokala styrdokument

Lokala styrdokument som Ulricehamns kommun använder i sin verksamhet revideras vart fjärde år. När dessa riktlinjer skrivs finns följande aktuella styrdokument med bäring på miljöarbetet, utöver lagstadgade styrdokument:

- Strategi för kommunens arbete med lokala miljöfrågor 2018 - 2026
- Policy för miljöarbete i Ulricehamns kommun 2022 - 2025
- Handlingsplan för kommunens miljöarbete 2022 - 2025
- Riktlinjer för förorenade områden 2020 - 2024
- Grönplan 2001 Ulricehamns stad med tillhörande skötselplaner 2001 - 2022
- Program för långsiktig och hållbar förvaltning av kommunens skogsinnehav 2018 - 2022

- Riktlinjer för naturvård och ekosystemtjänster i Ulricehamns kommun 2020 – 2024
- Mot en cirkulär och hållbar framtid – gemensam avfallsplan 2021 – 2030

5 Miljöledningssystem

Kommunkoncernen har ett miljöledningssystem som ska hjälpa till att minska den miljöpåverkan verksamheten har på omgivningen och omfattar hela den kommunala verksamheten. Miljöledningssystemet inordnas i kommunens digitala verktyg för verksamhetsstyrning och blir därmed en integrerad del i verksamheternas årshjul, verksamhetsuppföljning och arbete med ständiga förbättringar.

En mycket viktig del i miljöledningssystemet är att utvalda medarbetare och beslutsfattare regelbundet ska genomgå en obligatorisk, grundläggande miljöutbildning. Specifika grupper och nyckelpersoner kan ha behov av en fördjupad miljöutbildning.

6 Övergripande arbetssätt

Kunskap och ett strukturerat miljöarbete skapar engagemang och ger förutsättningar för ett hållbart tillitsbaserat agerande i vardagen. Vi verkar för en hållbar konsumtion som inte bidrar till ökade miljö- och hälsoproblem lokalt eller globalt.

Miljöarbetet ska **förebygga** och **åtgärda** miljöproblem genom ständiga förbättringar och systematiskt minska miljöpåverkan med ambitionen att vara en ledande miljökommun.

Lokala miljömål ska beskriva det tillstånd vi vill uppnå och ge vägledning om vad som ska göras.

Miljö- och hållbarhetsarbetet ska drivas och förankras i hela den kommunala organisationen. I miljöledningssystemet formuleras åtgärder och insatser som följs upp enligt krav i miljöledningssystemet. Strategiska politiska beslut ska innehålla en bedömning av miljökonsekvenserna då det anses behövt och genomförbart.

Resultat av miljöarbetet ska spridas internt samt externt

Miljöutbildningar, rådgivning, aktiviteter och projekt ska motivera till val som bidrar till hållbar utveckling. Målgrupperna är den egna organisationen, kommuninvånare och verksamheter i kommunen.

7 Organisation och ansvar

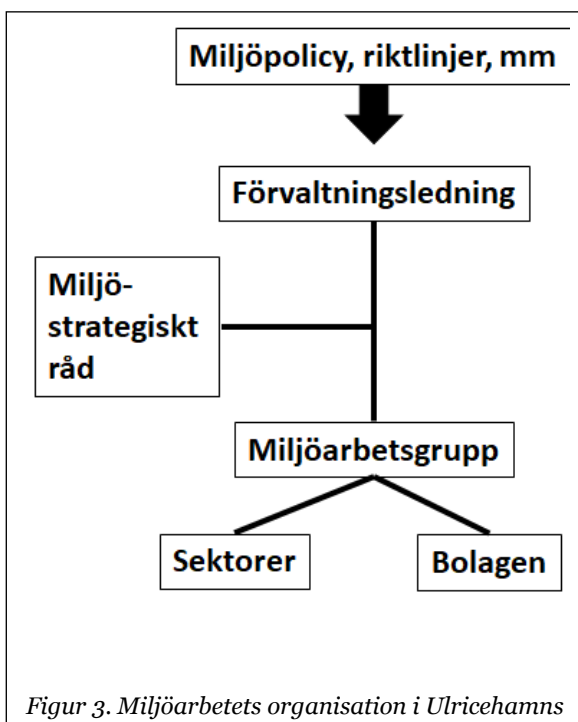
Den övergripande organisationen för miljöarbetet i kommunen visas i figur 3. Nedan beskrivs organisationens olika delar och ansvarsområden.

Förvaltningsledningen

Kommunchef styr genom förvaltningsledningsgruppen (FLG) och har det övergripande ansvaret för miljöarbetets måluppfyllelse och uppföljning. Miljöstrategen redovisar miljöarbetsgruppens arbete till FLG. FLG beslutar om inriktning, tillsätter resurser och gör prioriteringar.

Miljöstrategiskt råd

Miljöstrategiska rådet är ett rådgivande och icke-beslutande organ som består av ett kommunalråd och ett oppositionsråd. Varannan månad kallar miljöstrategen till ett miljöstrategiskt råd. Rådets uppgift är överläggningar, samråd och ömsesidigt informationsutbyte mellan politiska företrädare och förvaltningens företrädare.

Miljöarbetsgrupp (MAG)

MAG:s främst uppgift är att bidra till genomförandet av kommunens miljöarbete och bereda underlag för beslut. MAG samordnar, stödjer, informerar och följer upp kommunens miljöarbete. Detta sker genom samarbete med FLG och miljöstrategiska rådet.

Sammanfattning

- Miljöstrateg (sammankallande)
 - Ansvarar för övergripande samordning, stöd, information och uppföljning inom miljöområdet
- Funktion med ansvar för säkerställande av biologisk mångfald och ekosystemtjänster utifrån riktlinjer för naturvård och ekosystemtjänster
- Funktion för energieffektivitet och hållbart byggande

- Ansvarar för samordning och stödavseende effektiv energianvändning, minskade växthusgasutsläpp och hållbart byggande

Vid behov ska MAG kunna adjungera andra kompetenser, funktioner och sektorer till sina möten samt samarbeta med dem och temporärt knyta dem till gruppen då så behövs.

Möten

Miljöarbetsgruppen träffas kontinuerligt efter behov.

Arbetsuppgifter och arbetsätt

Miljöarbetsgruppen (MAG) arbetar på uppdrag av kommunchef och inom de yttre ramar som ges från styrdokument, se ovan. Miljöarbetsgruppen:

- ska arbeta för ett så kostnadseffektivt miljöarbete som möjligt, dvs. hög positiv miljöeffekt på åtgärder och satsningar inom miljöområdet
- är mottagare av uppdrag inom miljöområdet och kan föreslå uppdrag, åtgärder, satsningar inom miljöområdet till förvaltningsledning som MAG anser ha hög prioritet
- förslår varje år speciella satsningar inom miljöområdet, t.ex. plastbantning, återvinning, som ska genomsyra arbetet i verksamhetsplaneringen genom miljöledningssystemet. Dessa satsningar stöttas av MAG genom information, goda exempel, etc.
- samordnar och följer upp miljöarbete kring regionala initiativ, exempelvis klimatlöften inom Klimat 2030, åtaganden inom Utmaningar Hållbart Västra Götaland samt kommunens egna handlingsplaner inom miljöområdet
- följer upp kommunens egna styrdokument inom miljöområdet, tar emot uppdrag att producera styrdokument och tar, vid behov och dialog med förvaltningsledningen, initiativ till revision av äldre dokument samt att skapa nya styrdokument när så är nödvändigt
- ser kontinuerligt över kommunens arbetsprocesser inom miljöområdet för att effektivisera miljöarbetet
- utför omvärldsbevakning inom miljöområdet
- informerar kontinuerligt, i samarbete med kommunikation, om kommunens miljöarbete till medborgarna och internt i organisationen
- samordnar bidragsansökningar inom miljöområdet
- utgör ett kompetensstöd inom miljöarbetet till hela förvaltningen

Sektorer

Respektive sektorchef har inom ramen för miljöledningssystemet ansvar för sektorns miljöarbete. Sektorchef ansvarar för att miljöledningssystem implementeras och dokumenteras i respektive sektor enligt gällande organisations- och beslutsordning. Sektorchef ansvarar för att hållbarhetsaspekter (kommunens fastställda och nya som identifieras som väsentliga) beaktas vid förändring i verksamheten. Sektorn sätter upp årliga mål för sitt interna miljöarbete. Utöver detta har sektorn ansvar för de uppdrag som tilldelas sektorn.

Sektorerna samarbetar med och får stöd av MAG. Sektorer förväntas bidra med kompetens till MAG vid behov. I hållbarhetsarbete som är sektoröverskridande förväntas alla sektorer bidra med insatser och kompetens.

Kommunala bolag

De kommunala bolagen har genom sina ägardirektiv att arbeta med miljöfrågor. Bra samordning och samarbete med förvaltningen är önskvärt. Det finns också ett värde i att dela erfarenheter och lära av varandra. De kommunala bolagen ska vid behov kunna bidra till MAG:s arbete och MAG ska vid behov kunna ge stöd till bolaget.